

Høringssvar til NOU “Lov og frihet”: Behov for skjerpede lover og økt rettssikkerhet for personer utsatt for negativ sosial kontroll og æresrelatert vold

LIM (Likestilling, Integrering og Mangfold) ønsker å understreke behovet for klare, skjerpede lovbestemmelser og styrket rettssikkerhet for personer som utsettes for negativ sosial kontroll og æresrelatert vold. Vi mener at lovverket må ivareta barnets beste og sikre at alle individer får lik behandling, uavhengig av navn, bakgrunn eller kultur. Det er avgjørende at vi som samfunn ikke forskjellsbehandler Aisha og Kamilla; alle barn og unge må få den samme beskyttelsen mot overgrep, sosial kontroll og æresrelatert vold.

Forskjellen mellom æresrelatert vold og vold i nære relasjoner er sentral i denne diskusjonen. Mens vold i nære relasjoner ofte skjer på grunnlag av maktubalansen mellom to personer og kan være motivert av kontroll eller mishandling fra en partner eller et familiemedlem, er æresrelatert vold preget av kollektivt press og sosial kontroll. I slike tilfeller er volden ofte drevet av kulturelle normer og oppfatninger om familieære, og kan involvere flere familiemedlemmer som føler seg ansvarlige for å “gjenopprette ære” for familien. Æresvold kan derfor inkludere tvangsekteskap, sosial isolasjon og press for å undertrykke barnets individuelle ønsker. For å håndtere disse unike trekkene effektivt, er det nødvendig med tilpassede lovbestemmelser og tiltak.

Vi foreslår følgende konkrete endringer:

1. **Endringer i straffeloven:** Det er avgjørende at bestemmelsene om mishandling i nære relasjoner tilpasses for å reflektere særtrekkene ved æresvoldssaker, som ofte involverer flere personer og er motivert av normer knyttet til familieære. Vi støtter forslaget om å inkludere tvangsekteskap og barneekteskap som utnyttelsesformål under menneskehandelsbestemmelsen, som angitt i Hurdalsplattformen. Videre oppfordrer vi til en strengere bestemmelse om barneekteskap og til at æresmotiv fremheves som en straffeskjerpende omstendighet. Dette vil bidra til tydelige konsekvenser for foreldre og familiemedlemmer som utøver æresrelatert vold, og understreke at barnets beste alltid skal være i fokus.
2. **Tiltak i barneloven og barnevernsloven:** Barneloven og barnevernsloven må sikres et tydeligere vern av barnets rett til medvirkning og selvbestemmelse. Det bør legges særlig vekt på om barnets rettigheter krenkes, særlig når barnet utsettes for æresrelaterte krav og sosial kontroll. Dette vil bidra til å beskytte barn mot krenkelser basert på familieære og sikre at de får beskyttelsen de har krav på, uavhengig av deres bakgrunn.
3. **Tiltak før, under og etter ufrivillige utenlandsopphold:** Vi anbefaler innføring av tydelige reguleringer knyttet til utreiseforbud, oppholdstillatelse, fri rettshjelp og ettervern for barn som risikerer å bli utsatt for skadelige utenlandsopphold. For å beskytte barn mot ufrivillige utenlandsopphold, mener vi at yrkesutøvere bør få en klar meldeplikt til barnevernstjenesten dersom det er mistanke om at barnet er i fare. Samtidig må barnevernet granskes og hindres i å yte hjelp til familier som sender sine barn på slike ufrivillige opphold. Det er avgjørende at barnevernet ivaretar barnets beste og ikke bidrar til å opprettholde praksiser som kan skade barnets utvikling og rettigheter. Ved å sikre klare retningslinjer og ansvar for barnevernet kan vi forhindre at risikoutsatte barn sendes ut av landet under skadelige omstendigheter.

Vi tror at disse tiltakene, sammen med tydelige konsekvenser for lovbrudd fra foreldre og familiemedlemmer, vil bidra til en mer rettferdig behandling av saker der æresrelatert vold og negativ sosial kontroll er en risiko. Ved å sette barnets beste i sentrum, unngå forskjellsbehandling og sikre at barnevernet handler til barnets fordel, kan vi sikre alle barn og unge – uansett om de heter Aisha eller Kamilla – lik beskyttelse og retten til et trygt og fritt liv.

